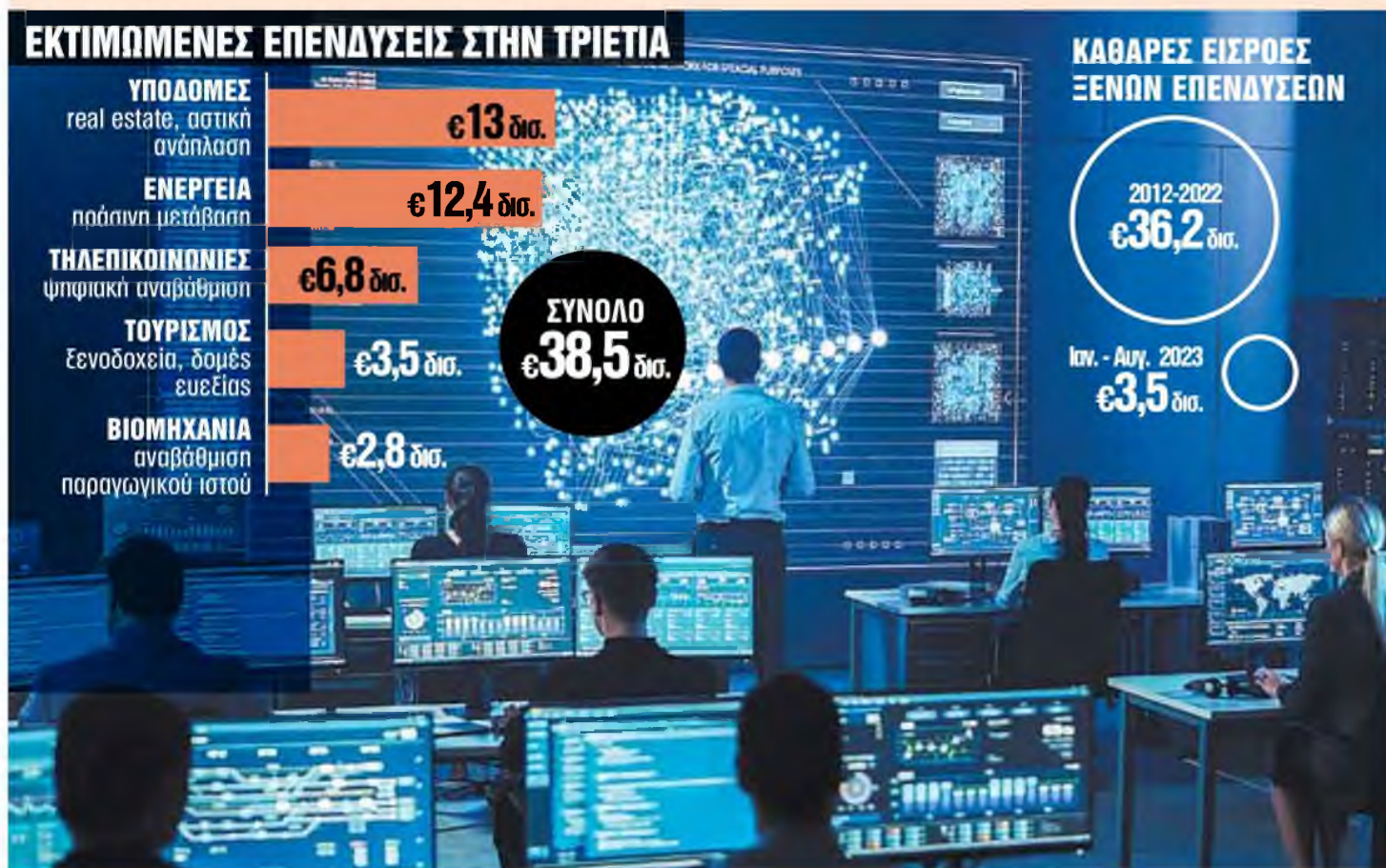

ΠΟΙΕΣ ΕΡΧΟΝΤΑΙ - ΠΟΙΕΣ ΦΕΥΓΟΥΝ ΑΛΛΑΖΕΙ Ο ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Πηγή: ΤΑ ΝΕΑ ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ Σελ.: 31,36-37 Ημερομηνία έκδοσης: 11-11-2023
Αρθρογράφος: Επιφάνεια 1908.32 cm² Κυκλοφορία: 24590
Θέματα: IOBE

ΠΟΙΕΣ ΕΡΧΟΝΤΑΙ - ΠΟΙΕΣ ΦΕΥΓΟΥΝ

ΑΛΛΑΖΕΙ Ο ΧΑΡΤΗΣ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Από την Pirelli, την Goodyear παλαιότερα, μέχρι τις Tupperware, την Crown Hellas Can, την HSBC και την Curries πιο πρόσφατα, η ελληνική οικονομία έχει χάσει δεκάδες πολυεθνικές και εμβληματικές φίρμες.

Μαζί με τη μεγάλη φυγή που ξεκίνησε με τη δημοσιονομική κρίση, όταν εγκατέλειψαν την Ελλάδα όλες σχεδόν οι ξένες τράπεζες, δημιουργήθηκε επενδυτικό κενό

άνω των 100 δισ. ευρώ. Όμως τα στοιχεία δείχνουν ότι άλλου είδους μεγάλες και διεθνείς επενδύσεις έρχονται, κλείνοντας αυτό το επενδυτικό κενό.

Σήμερα, η Ελλάδα προσελκύει πολυεθνικές από τον κλάδο της πληροφορικής και της τεχνολογίας, όπως Microsoft, Amazon, Apple, ή από την ενέργεια, τις υποδομές και τον τουρισμό. Τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος και εκτιμήσεις αναλυτών

προβλέπουν ότι οι επενδύσεις ύψους 30-40 δισ. ευρώ εντός της επόμενης τριετίας θα κλείσουν το κενό της προηγούμενης 12ετίας. Πέρα από το ποσοτικό, οι νέες επενδύσεις αυξάνουν τα «διεθνώς εμπορεύσιμα προϊόντα» ενισχύοντας τις εξαγωγές, ενώ απαιτούν υψηλότερες γνώσεις, ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση.

ΣΕΛΙΔΕΣ 36-37

ΑΛΛΑΓΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΥ ΜΕΙΓΜΑΤΟΣ

Οι πολυεθνικές που φεύγουν και οι νέοι γίγαντες που

Σε μία τριετία θα έχει καλυφθεί η εκροή κεφαλαίων της τελευταίας 12ετίας, αλλά από κλάδους που δημιουργούν «διεθνώς εμπορεύσιμα αγαθά», απαιτούν υψηλότερη γνώση και ταιριάζουν στο νέο οικονομικό μοντέλο και την παγκόσμια ζήτηση

ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΦΩΚΙΑΝΟΥ

Η ιστορία των επενδύσεων στην Ελλάδα έχει να μας διδάξει πολλά, καθώς παρέχει σημαντικές πληροφορίες για το πώς ολοκληρώνεται ένας κύκλος και το πώς ξεκινά ένας καινούργιος. Η αποβιομηχάνιση της χώρας ξεκίνησε τις δεκαετίες του '80 και του '90 και η χαριστική βολή ήρθε την περίοδο 2008-2018. Σύμφωνα με στοιχεία της PwC, το διάστημα αυτό υπολογίζεται ότι έκλεισαν ή έφυγαν από τη χώρα 26.570

πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις του μεταποιητικού τομέα. Οι απώλειες θέσεων εργασίας ξεπέρασαν τις 160.000. Μόνο η φυγή επενδύσεων την προηγούμενη 12ετία, δηλαδή κατά την περίοδο της κρίσης και των Μνημονίων, δημιούργησε επενδυτικό κενό ύψους 94 δισ. ευρώ.

Αλλά και σήμερα η φυγή συνεχίζεται όπως συνέβη, για παράδειγμα, πέρυσσι με την Tupperware και πιο πρόσφατα με τις

ΑΠΟΧΗΡΗΣΕΙΣ

Ενδεικτικά εμβληματικά ονόματα που έκλεισαν, έφυγαν ή μείωσαν σημαντικά την παρουσία τους στην Ελλάδα

♦ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Pirelli, Goodyear Nissan, ΛΑΡΚΟ, Πειραιϊκή Πατραϊκή, Ναυπηγεία Σκαρραμαγκά, ESSO-Πάπνος

♦ ΑΠΟ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑ

Τσιμέντα Χαλκίδας, Πετρετάκис, Hellenic Steel, Πίπος, BSH, Shelman, ΔΕΛΤΑ, ΕΛΑΪΣ - Uniliver, Pepsico, Tupperware, Crown Hellas, Curries, ξένες τράπεζες (π.χ. American Express, Gredit Agricole, Citibank, HSBC, Barclays, BNP Paribas, ABN AMRO, Societe Generale, κ.ά.)

ΝΕΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ

♦ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΞΕΝΟΙ ΕΠΕΝΔΥΤΕΣ

Fairfax, Microsoft, Apple, Splunk, Amazon, Samsung, Teradata, Daimler, Citrix, Vmware, DellEMC, Salesforce, Nokia-Siemens, Oracle, ZTE, Samsung, Huawei, SAP, Unisoft, Intel Capital, Index Ventures, Accel, Andreessen Horowitz, Kleiner Perkins, Sequoia, BainCapital, DFJ Greycroft, ENI, JP Morgan, Mondelez International, Unicredit

ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

2002 - 2011
καθαρές εισροές

ΣΥΝΟΛΟ
€ 15 δισ.

2012 -
καθαρές

ΣΥΝΟΛΟ
€ 36,1 δισ.

ΑΝΑ ΕΤΟΣ

Ποσά σε δισ. ευρώ

ΚΛΑΔΟΙ ΜΕ ΤΙΣ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

2017 - 2022, καθαρές εισροές σε δισ. ευρώ

Υψηλές
πληροφορική
Ακίνητα
Χρηματοοικονομικά
Μεταποίηση
Ενέργεια
Εμπόριο

ΙΩΑΝΝΙΝΑ
Η silicon valley της Ελλάδας

ΟΛΑ ΔΕΙΧΝΟΥΝ ότι το επενδυτικό μείγμα μετατοπίζεται ριζικά προς μια τεχνολογική εξέλιξη και στο επίκεντρο βρίσκονται οι προοπτικές των Ιωαννίνων ως προορισμού για επενδύσεις τεχνολογίας, αλλά και ως ανερχόμενου κόμβου καινοτομίας. Μιας ελληνικής «Silicon Valley», που έχει θέσει ως στόχο την προσέλκυση εταιρειών big tech στην πρωτεύουσα της Ηπείρου, με σημείο

αναφοράς το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Η δυναμική επαναφορά της περιοχής στον επενδυτικό χάρτη επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι σειρά εταιρειών πληροφορικής και τεχνολογίας έχουν επιλέξει τα Ιωάννινα για να δημιουργήσουν κέντρα Έρευνας και Ανάπτυξης (R&D), αξιοποιώντας το υψηλά καταρτισμένο σε ψηφιακές δεξιότητες ανθρώπινο κεφάλαιο. Ανάμεσά τους ξε-

Ποιες έρχονται

ΝΕΟΣ ΚΥΚΛΟΣ. Σύμφωνα με μελέτη της Eurobank, ο σημερινός ρυθμός αύξησης των επενδύσεων, στον οποίο έχει συμβάλει το Ταμείο Ανάκαμψης και άλλα ευρωπαϊκά ταμεία, αρκεί για να καλυφθεί το επενδυτικό κενό της προηγούμενης δεκαετίας σε τρία χρόνια. Η ίδια υπολογίζει ότι θα πραγματοποιηθούν επενδύσεις τουλάχιστον 30 δισ. ευρώ. Ωστόσο, αυτή τη φορά, αλλάζει το μείγμα των επενδύσεων και οι κλάδοι που πρωταγωνιστούν. Ο νέος κύκλος επενδύσεων αντισταθμίζει ποσοτικά το επενδυτικό κενό των προηγούμενων δεκαετιών, αλλά αναβαθμίζει ποιοτικά χαρακτηριστικά που σχετίζονται με τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, την αύξηση των θέσεων εργασίας και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Οι επενδύσεις αυτές επικεντρώνονται σε «διεθνώς εμπορεύσιμα προϊόντα». Δηλαδή, μία επένδυση στην Ελλάδα δεν παράγει προϊόντα και υπηρεσίες που καταναλώνονται στο εσωτερικό, αλλά η παραγωγή χαρακτηρίζεται από υψηλή προστιθέμενη αξία και από εξαγωγές. Για παράδειγμα, τα data centres πουλούν υπηρεσίες που αγοράζονται από το εξωτερικό. Το ίδιο

και οι επενδύσεις των μεγάλων συμβουλευτικών εταιρειών που έχουν δημιουργήσει μεγάλα κέντρα καινοτομίας και παραγωγής - εξαγωγής λογισμικού. Το νέο μείγμα επενδύσεων ανταποκρίνεται στο νέο παραγωγικό μοντέλο, στη διεθνή ζήτηση και μειώνει το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών. Η κλαδική τους διάρθρωση έχει αρχίσει να αλλάζει προς όφελος δραστηριοτήτων υψηλότερης γνώσης και προστιθέμενης αξίας. Πρόκειται για κλάδους που περιλαμβάνουν υποδομές, real estate, αστικές αναπτάσεις, ενέργεια - πράσινη μετάβαση, τηλεπικοινωνίες, ψηφιακή αναβάθμιση, τουρισμό, ξενοδοχειακές μονάδες, δομές ευεξίας, βιομηχανία και αναβάθμιση του παραγωγικού ιστού.

ΑΠΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΣΗ. Ωστόσο, αναλυτές θεωρούν ότι το πρόβλημα είχε ξεκινήσει αρκετές δεκαετίες νωρίτερα. Στις δεκαετίες 1970 και 1980, ως αιτία καταγράφεται το λανθασμένο μείγμα οικονομικής πολιτικής που συντηρούσε τον υψηλό πληθωρισμό καθώς και τον έλεγχο των τιμών (διατιμήσεις). Στη δεκαετία του '90 έρχεται να σαρώσει την εγχώρια βιομηχανική παραγωγή η κατεύθυνση της ευρωπαϊκής πολιτικής για στροφή στον τομέα των υπηρεσιών και κυρίως των χρηματοπιστωτικών. Είχε προηγηθεί η δημιουργία προβληματικών επιχειρήσεων που κρατικοποιήθηκαν, όπως ΛΑΡΚΟ, Πειραιϊκή Πατραϊκή, Ναυπηγεία Σκαρμαγκά, ESSO - Πάππας κ.ά., με τεράστιο κόστος για την οικονομία.

Την περίοδο 1991-1996 κλείνουν τα εργοστάσιά τους στην Ελλάδα οι πολυεθνικές βιομηχανίες ελαστικών Pirelli στην Πάτρα (ύστερα από πολυήμερες απεργίες των εργαζομένων) και στο τέλος της προαναφερόμενης εποχής η Goodyear στη Θεσσαλονίκη. Ο Ιταλικός όμιλος έφυγε για την Τουρκία αφήνοντας στην ακαϊκή πρωτεύουσα 500 ανέργους.

Η αντιστροφή του κλίματος ξεκινάει δειά από το 2016 και γίνεται πιο εμφανής το 2019, σημειώνοντας ρεκόρ άμεσων ξένων επενδύσεων το 2022. Και όπως δείχνουν τα στοιχεία, το 2023 θα αποτελέσει νέο έτος - ρεκόρ.

Η αντιστροφή του κλίματος ξεκινάει δειά από το 2016 και γίνεται πιο εμφανής το 2019, σημειώνοντας ρεκόρ άμεσων ξένων επενδύσεων το 2022. Και όπως δείχνουν τα στοιχεία, το 2023 θα αποτελέσει νέο έτος - ρεκόρ

Ποσοτική και ποιοτική διαφορά

ΜΙΛΩΝΤΑΣ ΣΤΑ «ΝΕΑ» ο γενικός διευθυντής του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE) και καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών Νίκος Βέττας υπογραμμίζει πως «εκτός από ποσοτικό, το ζήτημα των επενδύσεων στην ελληνική οικονομία είναι και ποιοτικό, άλλωστε η μεγάλη υποχώρηση από το ιστορικό υψηλό των επενδύσεων πριν από την κρίση οφειλόταν κυρίως στην κατάρρευση των επενδύσεων στην κατοικία, ενώ η συμμετοχή των ξένων άμεσων επενδύσεων ήταν πολύ μικρή».

Όπως τονίζει, «κατά τη διάρκεια της κρίσης και των προγραμμάτων η κατάρρευση των επενδύσεων σε επίπεδα που δεν κάλυπταν καν τις αποβέσεις κεφαλαίου στη χώρα οφείλονταν όχι μόνο στη δυσχέρεια χρηματοδότησης αλλά κυρίως στην ακραία αβεβαιότητα και στην αναζήτηση παραγωγικού υποδείγματος».

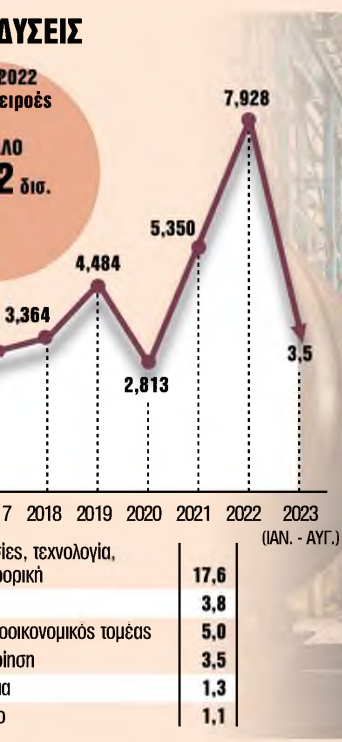
Η μακροοικονομική και δημοσιονομική εξισορρόπηση, που αποτυπώνεται και στη σταδιακή ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας, μπορεί να βοηθήσει ιοχυρά στην ενίσχυση των επενδύσεων

Στο πλαίσιο αυτό, ο Ν. Βέττας εκτιμά πως «η μακροοικονομική και δημοσιονομική εξισορρόπηση, που αποτυπώνεται και στη σταδιακή ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας, μπορεί να βοηθήσει ιοχυρά στην ενίσχυση των επενδύσεων. Πέρα από τη διευκόλυνση της γενικότερης εισροής κεφαλαίων στη χώρα, ελπίζει κανείς ότι θα υπάρξει και προσέκλυση περισσότερο παραγωγικών και μακροπρόθεσμων επενδύσεων, έτσι ώστε να υποστηριχθεί η αύξηση της παραγωγικότητας και των αμοιβών εργασίας».

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ. Σχετικά με την κάλυψη του επενδυτικού κενού εφεξής, ο γενικός διευθυντής του IOBE επισημαίνει πως υπάρχουν ευκαιρίες αλλά και προκλήσεις. «Το Ταμείο Ανάκαμψης είναι ένας διευκολυντικός παράγοντας, ακόμη και η ανάγκη εξυγίανσης της αγοράς σε σχέση με τα κόκκινα δάνεια. Όμως το κόστος χρήματος διεθνώς αυξάνεται, όπως και οι αβεβαιότητες, στοιχεία που για να αντισταθμιστούν χρειάζονται ακόμη σημαντικές παρεμβάσεις, κυρίως απουσία του ρυθμιστικού πλαισίου, ώστε να διευκολυνθούν ιδίως επενδύσεις που είναι απαραίτητες για καινοτομία και εξάγωγες».

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΚΕΝΟ. Στο μεταξύ, ο ομότιμος καθηγητής του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών στο ΕΚΠΑ, Παναγιώτης Πετράκης, σημειώνει πως υπάρχει μια προοπτική κάλυψης του επενδυτικού κενού. «Βεβαίως, στο παρελθόν οι επενδύσεις ήταν κυρίως οικιστικού χαρακτήρα και πλέον έρχονται επενδύσεις υψηλής τεχνολογίας ή υπηρεσιών οι οποίες όμως σε όρους όγκου επενδύσεων δεν είναι όπως αυτές του παρελθόντος. Παρ' όλα αυτά συνεχίζεται σταδιακά η κάλυψη του επενδυτικού κενού».

Σύμφωνα με τον Π. Πετράκη, πλέον η Ευρώπη σε όρους επενδύσεων δεν είναι τόσο ελκυστικός προορισμός σε σύγκριση με τις προηγούμενες δεκαετίες, ενώ ειδικά για την Ελλάδα ο ίδιος τονίζει ότι η σύγκλιση είναι μακριά ακόμη σε σχέση με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αποτελεί απόρροια της υποεπένδυσης. «Καθώς δεν είχαμε επενδυτική βαθμίδα, δεν έρχονταν και επενδύσεις από το εξωτερικό, ενώ και εσωτερικά οι αποταμιεύσεις όπως και η επιχειρηματικότητα ήταν σπάνιο είδος. Αρα είναι πολύ λογικό αυτό που παρατηρεί κανείς».

χωρίζει η ψήφος εμπιστοσύνης από δύο γερμανικούς κολοσσούς στον χώρο της πληροφορικής, όπως είναι η TeamViewer και η P&I. Η πρώτη έχει δημιουργήσει ένα εντυπωσιακό hub για έρευνα και τεχνολογία στα Ιωάννινα, ενώ η δεύτερη φιλοξενείται στο Επιστημονικό και Τεχνολογικό Πάρκο Ηλείου.

Επίσης, τεράστιες επενδύσεις, ειδικά στη δημιουργία καινοτόμων πληροφο-

ελληνικών τραπεζών ή ακόμα και ψηφιακές τράπεζες στην Ελλάδα και στην Ευρώπη έχουν στηθεί σε τεχνολογία που έχει δημιουργηθεί από ερευνητικά κέντρα, startups και άλλες επιχειρήσεις του κλάδου στα Ιωάννινα. Μεγάλα, επίσης, κέντρα καινοτομίας αναπτύσσονται ταυτόχρονα σε Πάτρα, Κρήτη, Θεσσαλονίκη και άλλες περιοχές, κυρίως, της περιφέρειας.